

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ποικίλη

Γνωρίζουμε ὅλοι ὅτι πολλὰ εἶναι τὰ ἐμπόδια, πολλές οἱ ἀντιρρήσεις καὶ πολλές οἱ ἀναστολές πού τίθενται σὲ νεώτερους καὶ μεγαλύτερους προκειμένου ν' ἀκολουθήσουν τὸ λειτούργημα τῆς ἱερωσύνης. Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος ν' ἀναλύσουμε ἐπακριβῶς τὰ αἷτια τῆς μὴ προσελεύσεως τῶν νέων στὴν ἱερωσύνη. Οὐτε πάλι εἶναι ἀπόλυτα ὀρθή ἡ ἄποψη ὅτι οἱ νέοι δὲν θέλουν νὰ γίνουν ἱερεῖς. Καθημερινὰ ἀκούμε, διαβάζουμε, πληροφοροῦμεθα γιὰ νέες χειροτονίες, γιὰ νέους μὲ ζήλο καὶ προθυμία νὰ ὑπηρετήσουν στὸ θυσιαστήριο καὶ νὰ διακονήσουν τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ στὶς ποικίλες καταστάσεις καὶ πραγματικότητες τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου, ὅπως τουλάχιστον διαφαίνονται αὐτὲς οἱ προθέσεις τους στὶς ὁμιλίες καὶ προσλαλιές τὴν ἡμέρα τῆς χειροτονίας τους.

Στὶς ποικίλες προκλήσεις καὶ προσκλήσεις πού ἀντιμετωπίζει, πρέπει ὁ σημερινὸς κληρικὸς νὰ εἶναι καὶ ὁ ἴδιος «ποικίλος» ὅπως τὸν χαρακτηρίζει ὁ ἱ. Χρυσόστομος (P.G. 48, 681). Ποικίλη ἀκόμη ὀφείλει νὰ εἶναι καὶ ἡ προετοιμασία ἐνὸς ὑποψηφίου κληρικοῦ. Κατὰ καιροὺς ἀπὸ τὴ στήλη αὐτὴ ἔχουμε θίξει πρᾶγματι ποικίλες πτυχές αὐτῆς τῆς προετοιμασίας, ἰδιαίτερα μάλιστα μὲ ἀφορμὴ τὴν Ἑβδομάδα Ἱερατικῶν Κλήσεων, πού ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια ἔχει καθιερωθεῖ νὰ ὀργανώνεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας τὴν Γ' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν, τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, καὶ τὴν ἑβδομάδα πού ἀκολουθεῖ (ἐφέτος 29 Μαρτίου ἕως 4 Ἀπριλίου).

Σωματικὴ προσέγγιση

Ὅλοι μας γνωρίζουμε ὅτι ὁ χριστιανὸς ὀφείλει νὰ προσφέρει τὸν ἑαυτὸ του θυσία ζωντανή καὶ ἅγια, εὐάρεστη στὸ Θεό· αὐτὸ συνιστᾷ τὴ λογικὴ μας λατρεία (Ρωμαίους 16' 1). Πολλῶ μᾶλλον τοῦτο συνιστᾷ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὸν ἱερέα, ἡ ἔλλειψη τῆς ὁποίας —τῆς προσφορᾶς δηλαδή τοῦ ἑαυτοῦ του ὡς ζωντανῆς θυσίας— τοῦ στερεῖ τὸ θάρρος νὰ προσφέρει τὴν ἄλλη θυσία στὸ ἱερὸ θυσιαστήριο γινόμενος ἱερεύς.

«Πῶς ἔμελλον θαρρῆσαι προσφέρειν...» διερωτᾶται ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος στὸν Ἀπολογητικὸ τοῦ Λόγου «ἐνεκεν τῆς εἰς τὸν Πόντον φυγῆς» του, ὅταν διαπιστώνει τὴ βασικὴ αὐτὴ ἔλλειψη; Καὶ ἡ παράκληση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς Ρωμαίους νὰ παραστήσουν τὰ «σώματά (ἑαυτοῦς) τους θυσίαν ζῶσαν» τὸν ὀδηγεῖ σὲ μία ἀνα-παραστάση γιὰ τὸ πῶς τὰ ἐπὶ μέρους σωματικὰ μέλη τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καὶ τοῦ μέλλοντος νὰ ἱερωθεῖ εἶναι δυνατόν νὰ συνεισφέρουν στὴν πολύτιμη αὐτὴ προετοιμασία. Στὸ σῶμα τοῦ ὑποψηφίου συντελοῦνται ἐκεῖνες οἱ «ἐγγραφές» πού θὰ τὸν καταστήσουν στὴ συνέχεια ἱκανὸ γιὰ τὴν ἱερατικὴ του διακονία.

Ἡ μετέπειτα ἀσκήση τῶν αἰσθητηρίων του γιὰ ν' ἀντιλαμβάνεται τὰ ἀπὸ ποικίλες πηγές προερχόμενα ἐρεθίσματα προϋποθέτει τὴν ἐξάσκησή τους ἀπὸ πρὶν σὲ μία αἰσθητηριακὴ (διὰ τῶν αἰσθήσεων) προσέγγιση τῆς θείας, ἀνθρωπίνης καὶ κοσμικῆς πραγματικότητος¹. Ὅχι μόνο ἡ ἀπλὴ πεντάδα τῶν αἰσθήσεων (τὰ μάτια, τ' αὐτιά, τὰ χεῖλη, ἡ γλῶσσα) ἀλλὰ καὶ τὰ χέρια, τὰ πόδια, ἡ καρδιά καὶ κάθε μέλος τοῦ σώματός του πρέπει νὰ γίνῃ ὄπλον δικαιοσύνης καὶ νὰ δεθεῖ μὲ τὴ θεία αἴσθηση. Μόνο μὲ τέτοια προπαρασκευὴ —καὶ ποῖός μπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι τὴν ἔχει κάμει;— ὑπάρχει περίπτωση κάποιος νὰ τολμήσῃ τὸ μεγάλο θῆμα ἔστω καὶ αὐτὸ μέτεωρο! Ὁ ἱ. πατὴρ τὸ λέει ξεκάθαρα, ὅτι ἐπ' αὐτοῦ δὲν μπορεῖ οὔτε νὰ κρίνῃ οὔτε καὶ νὰ συμβουλευεῖ («οὐκ ἔμοιγε κριτὴ καὶ συμβούλη» (παράγραφος 99).

Βασικὰ ἐρωτήματα

Εἶναι συγκαλονιστικὸς ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο τίθενται τὰ ἐρωτήματα στὸν Λόγο τοῦ ἱ. Πατρὸς. «Πῶς»: διερωτᾶται «θαρρῆσαι προσφέρειν» ἢ «ιερέως σχῆμα καὶ ὄνομα ὑποδύεσθαι» «πρὶν...»; Ἀκολουθοῦν ἔξι πρὶν (παράγραφος 95) καὶ ἔπονται ἄλλα ἑπτὰ ἐρωτήματα εἰσαγόμενα μὲ τὴν ἔκφραση «τίς, μήπω...» (ποῖος, ἐνῶ δὲν ἔχει...) στὶς παραγράφους 96 ἕως 99, τὰ ὁποῖα θέτουν ὅρους καὶ προϋποθέσεις γιὰ «νὰ δε-

χθει κάποιος με προθυμία και χαρά να τεθεί επί κεφαλής του πληρώματος της Ἐκκλησίας του Χριστού». Αὐτὲς ὅμως οἱ προϋποθέσεις ἐμβάλλουν μᾶλλον «σὲ μεγάλο φ ὅ θ ο ἔκεινον πὸς μὴ νὰ ἀντιληφθεῖ καὶ πόσον μέγα εἶναι τὸ κατόρθωμα, καὶ πόσον φοβερὰ ἡ καταστροφή εἰς τὴν ὁποίαν ὁδηγεῖ ἐνδεχομένη ἀποτυχία».

Ἡ ἀ γ ά π η ὅμως, καὶ στὴν προκειμένη περίπτωση, διώχνει τὸν φόβο (Α' Ἰωάννου δ' 18), καθὼς μᾶς διαβεβαιώνει ὁ ἅγιος Γρηγόριος γιὰ τὴν αἰτία τῆς ἐπιστροφῆς του ἀπὸ τὴν φυγὴ του στὸν Πόντο (τέλος τῆς παραγράφου 102).

Τὸ ποίημα «Μετὰ τὴ Λειτουργία», τῆς θεολόγου Σταυρούλας Κ ά τ σ ο υ - Κ α ν τ ά ν η, φανερώνει τὴν ὑπέρβαση ὅλων αὐτῶν τῶν ἀναστολῶν καὶ ἀντιρρήσεων καὶ τὴ δημιουργικὴ πλέον ἐγκοίτωση τῶν δυνάμεων τοῦ ἱερέα ὑπὸ τὴν ζεῖδωρον πνοὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ ποίημα εἰκονογραφεῖ ἡ θαυμάσια φωτογραφία τοῦ Γιάννη Β ο υ ρ λ ί τ η ἀπὸ τὸ Γύθειο. Ὁ βυζαντινὸς «σταυρὸς» πὸς κοσμεῖ τὶς σελίδες ἔγινε διὰ χειρὸς τοῦ ἐκλεκτοῦ ζωγράφου καὶ ἀγιογράφου Ράλλη Κ ο ψ ί δ η.

Ἀπὸ τὸν τόσο ρεαλιστικὸ ὡς πρὸς τὶς δυσχέρειες τῆς Ἱερωσύνης Λόγο τοῦ ἁγίου Πατρὸς, πὸς κάθε ὑποψήφιος ἢ ἐν ἐνεργείᾳ κληρικὸς θὰ ἔπρεπε νὰ μελετᾷ, παραθέτουμε στὴ συνέχεια τὶς παραγράφους 95 καὶ 96 ὡς δεῖγμα μᾶς «αἰσθητικῆς ἢ αἰσθητηριακῆς», «σωματικῆς» προπαρασκευῆς τοῦ ἱερέως. Τὸ κείμενο τὸ δίνουμε σὲ μετάφραση μὲ ὑποσημειώσεις καὶ σχόλια Νικολάου Ἐμμ. Ἀ π ο σ τ ο λ ά κ η ς. Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι ἡμετέρα.

1. Βλ. Α. Μ. Σταυροπούλου, Μ ν ή μ η καὶ λ ή θ η σ τ ή Θ ε ί α Λ ε ι τ ο υ ρ γ ί α, Ἀθήνα, Ἐκδ. «Λύχνος», 1989, σ. 21-22, 24-26 καὶ τοῦ ἴδιου, Σ τ ι γ μ ι ό τ υ π α καὶ π ε ρ ι π λ α ν ή σ ε ι ς σὲ θρόμους πομπαντικῆς διακονίας, Ἀθήνα 1985, σ. 23-24.

2. Ἀπὸ τὴν ἐκδοση τοῦ κειμένου στὴ σειρά «Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας» ἀρ. 18 τῶν Πατερικῶν Ἐκδόσεων «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», Θεσσαλονίκη 1975, σ. 189-193. Γρηγόριος τοῦ Θεολόγου, Ἀπαντα τὰ Ἔργα 1 Λόγοι (προσωπικαὶ σχέσεις καὶ ἐκκλ. διακονία). Βίος, συγγράμματα, θεολογικαὶ ἀντιλήψεις ὑπὸ Π. Κ. Χρήστου Ἐισαγωγῆ, κείμενον, μετάφρασις, σχόλια ὑπὸ Ν. Ἐμμ. Ἀποστολάκη. Τοῦ κειμένου αὐτοῦ ἔλαβα γιὰ πρώτη φορὰ γνῶση ἀπὸ παράθεση τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, σὲ διελίκο του Π ε ρ ι έ ρ ο σ ύ ν η ς, Ἐν Ἀθήναις 1912, σ. 62-63. Ὁλόκληρος ὁ λόγος βρίσκεται καὶ στὴν PG 35, 408-513.

ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Μετὰ τὴ λειτουργία
πλάι στὴ θάλασσα
τὸ κύμα τραγουδαίει
τὴ νέα μέρα
ἄμετρητα βότσαλα
φιλοξενοῦν,
ρουφοῦν ἀχόρταγα
τὸν ἥλιο
κι ἐσὺ

«ἐπὶ πλόου ὄνου καθήμενος»
μὲ τὸ τροπάρι —ἀντίδωρο—
στὸ στόμα,
ἀφημένος στὰ βήματα
τοῦ μικροῦ παιδιοῦ
νὰ συνεχίζεις τὴ δοξολογία
στὸν δεῖξαντά σοι τὸ Φῶς.
Πέτρινη ἐκκλησοῦλα
γεμάτη λογισμούς, προσευχές,
μοσχολίβανο,
κάθε τῆς πετραδάκι
καὶ καημός,
ἐκείνα,
ν' ἀνταμώνει μὲ τοὺς ψιθυρισμοὺς
τῆς θάλασσας
στὸν ἀχειροποίητο τροῦλλο.
Ἐδλογημένη ἡ βασιλεία
τοῦ Πατρὸς
καλημερίζεις τὰ οὐράνια
μὲ τὴ χωμάτινη φωνή σου
καὶ τοῦ Υἱοῦ
κρατεῖς τὸ πῦρ
στὰ πῆλινα χέρια σου
καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
ζεῖδωρος πνοὴ
χαριτώνει τὸ εἶναι Σου.
Ἀμήν. Σταυρούλα Κάτσου - Καντάνη

ΠΩΣ ΙΕΡΕΩΣ ΣΧΗΜΑ ΚΑΙ ΟΝΟΜΑ ΥΠΟΔΥΕΣΘΑΙ, ΠΡΙΝ...

95. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγὼ τὰ ἐγνώριζα αὐτά... πῶς θὰ ἤμποροῦσα νὰ πάρω τὸ θάρρος... ἢ πῶς θὰ ἤμποροῦσα νὰ ἐνδυθῶ τὸ σχῆμα καὶ νὰ λάβω τὸ ὄνομα τοῦ ἱερέως, προτοῦ κάμω ἱκανὰ πρὸς τοῦτο τὰ χέριά μου μὲ ἔργα ἀγαθὰ;

Προτοῦ νὰ ἀνοίξω τὸ στόμα, τὰ χεῖλη καὶ τὴν πουν καθαρὰ τὴν δημιουργίαν καὶ νὰ θαυμάζῃ μόνον τὸν κτίστην καὶ νὰ μὴ ζημιώνῃ τὸν Δημιουργόν¹;

Προτοῦ νὰ ἀνοίξουν ἀρκετὰ τὰ αὐτιά μου ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου² καὶ πρὶν ἀποκτήσω αὐτί, τὸ ὅποιον νὰ μὴ εἶναι βαρῆκον³, καὶ χρυσὸ σκουλαρίκι δεμένον μὲ πολύτιμον λίθον, λόγον δηλαδὴ σοφοῦ εἰς αὐτὶ πρόθυμον νὰ τὸν ἀκούσῃ⁴;

Προτοῦ νὰ ἀνοίξω τὸ στόμα, τὰ χεῖλη καὶ τὴν γλῶσσαν μου· τὸ μὲν στόμα διὰ νὰ ἐλύσω πνεύμα⁵, ἢ διὰ νὰ τὸ διαπλατύνω διὰ νὰ τὸ γεμίσω⁶ μὲ τὸ πνεῦμα τῶν μυστηρίων καὶ τῶν δογμάτων τὰ ὅποια λαλοῦνται, τὰ δὲ χεῖλη διὰ νὰ τὰ δέσω μὲ τὴν θείαν αἰσθησιν, διὰ νὰ τὸ εἶπω μὲ τοὺς λόγους τῆς Σοφίας⁷, ἢ διὰ νὰ τὰ λύσω κατὰ τὸν κατάλληλον χρόνον, θὰ προσέθετα ἐγὼ καὶ, τέλος τὴν γλῶσσαν διὰ νὰ γεμίσι ἀπὸ ἀγαλλίασιν⁸ καὶ νὰ γίνῃ ὄργανον θείας μελωδίας, τὸ ὅποιον παίζει διὰ νὰ δοξάσῃ, καὶ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν βαθὺν ὄρθρον διὰ νὰ σταματήσῃ ἀφοῦ θὰ ἔχη κολλήσει εἰς τὸν λάρυγγα⁹ ἀπὸ τὴν κούρασιν;

Προτοῦ σταθῶν τὰ πόδια μου ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν¹⁰, ἀφοῦ θὰ ἔχουν γίνῃ ὅμοια μὲ πόδια ἐλαφιοῦ¹¹, καὶ προτοῦ κατευθυνθῶν τὰ δῆματά μου πρὸς τὸν Θεὸν χωρὶς νὰ λοξοδρομοῦν ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον;

Προτοῦ γίνῃ τὸ κάθε μέλος μου ὄπλον δικαιοσύνης¹² καὶ προτοῦ ἀποβάλλω κάθε εἶδος νεκρώσεως, ἢ ὅποια θὰ καταποθῇ ἀπὸ τὴν ζωὴν¹³ καὶ θὰ ὑποχωρήσῃ πρὸ τοῦ πνεύματος;

96. Ποῖος¹⁴, ἐγὼ δὲν ἔχει ἀκόμη πυρποληθῆ ἢ καρδία του ἀπὸ τὰ ἀγνά καὶ φλογερὰ λόγια τοῦ Θεοῦ¹⁵ διὰ τῆς διανοίξεως εἰς αὐτὸν τῶν Γραφῶν¹⁶ διὰ τῆς μελέτης, οὔτε ἔχει γράψῃ τὰ λόγια αὐτὰ τρεῖς φορές εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς καρδίας του, ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ νόον Χριστοῦ¹⁷, οὔτε ἠμπόρεσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἀποκρύφων διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀοράτων καὶ σκοτεινῶν θησαυροφυλακίων,

ὥστε νὰ ἴδῃ τὸν πλοῦτον ὃ ὁποῖος κρύβεται εἰς αὐτὰ καὶ νὰ ἠμπορῇ νὰ κἀνῃ καὶ ἄλλους πλουσίους, συγκρίνων τὰ πνευματικὰ μὲ ἄλλα πνευματικὰ¹⁸;

1. Ὅταν ἐκ τῆς θεᾶς τῆς δημιουργίας δὲν ὀδηγοῦμεθα εἰς θαυμασμόν τοῦ Κτίστον, τότε ὀπονημῶμεν αὐτὸν καὶ ἐπομένως τὸν ζημιώνομεν.

2. Ἦσατου ν' 5.

3. Πρβλ. Ἦσατου ε', 10.

4. Βλ. Παροιμιῶν κε' 12.

5. Ψαλμὸς ριη' 131.

6. Πρβλ. Ψαλμὸν π' 11.

7. Παροιμιῶν ιε' 7. Ὁ Γρηγόριος ἀντὶ τῶν Παροιμιῶν ἀποδίδει τὸ χωρίον εἰς τὴν Σοφίαν Σολομώντος.

8. Ψαλμὸς ρκε' 2.

9. Ψαλμὸς ρλς' 6.

10. Ψαλμὸς λθ' 3.

11. Ψαλμὸς ιζ' 34.

12. Ρωμαίους ε' 13.

13. Β' Κορινθίους ε' 4.

14. Ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτὸ ὁ Γρηγόριος ἀρχίζει μίαν σειράν ὁμοίων ἐρωτήσεων, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται ἐλλυπῶς μὲ τὸ «τίς». Ἡ ἐρώτησις δλοκληρῶνεται μόνον εἰς τὴν παράγραφον 99 καὶ ἔχει ὡς ἀκολουθῶς: «Τίς εἰς κεφαλὴν καταστήται Χριστοῦ πληρώματος θεξέται χαίρων καὶ προθυμώμενος;» (Ποῖος θὰ δεχθῇ μὲ προθυμίαν καὶ χαρὰν νὰ τεθῇ ἐπικεφαλῆς τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ;).

15. Ψαλμὸς ια' 7.

16. Λουκᾶ κδ' 32.

17. Πρβλ. Α' Κορινθίους ε' 16.

18. Α' Κορινθίους ε' 13.

Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού,
'Αναπλ. Καθηγητοῦ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
(ὕπερ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας)

Ἐνα βιβλίον ποὺ βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ συνειδητοποιήσῃ τὴ διακονικὴ, μαρτυρικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ μας, ποὺ ἡ πνευματικὴ σύγχυσις ἀδξάνει ἐπικίνδυνα καὶ ἡ Ἀλήθεια γίνεται ὄλο καὶ ποὺ δυσδιάκριτη.

Γράψατε: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασίου 1,
115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσανίου 2, Πλατ. Κλαυθμῶνος, τηλ. 322.8637.